

บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยการสร้างจิตสำนึก
แก่เยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
The Roles of Moral Teacher Monks in Drug-Problem Solving by Raising
Awareness of Youths in Northeastern Educational Institutions

จำรัส บุตดาพงษ์* วรภุรี มุลสิน
ณัฐภัทร เสมานู วสันต์ ฉายรัศมีกุล
Chamras Buddapong, Worabhuri moolsin
Nataphat Semanu, Wason Chairusmikul
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
Mahamakut Buddhist University Yasothon Buddhist College
E-mail: konjonni@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในการสร้างจิตสำนึกต่อการ
แก้ไขปัญหาเสพติดให้แก่เยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเพื่อสร้างรูปแบบการสร้าง
จิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาเสพติดแก่เยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยครั้งนี้
เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการ
สนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยการสร้าง
จิตสำนึกแก่เยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.03) ประกอบด้วย
การสร้างจิตสำนึกด้านโทษของยาเสพติด ด้านกฎแห่งกรรม และด้านการคบมิตร

คำสำคัญ: บทบาท ครูพระสอนศีลธรรม ยาเสพติด การสร้างจิตสำนึก เยาวชน สถานศึกษา

---

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยการสร้างจิตสำนึกแก่
เยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ พ.ศ.
2556

Abstract

The purposes of this research were to study the roles of moral teacher monks in drug-problem solving by raising awareness of youths in northeastern educational institutions and to create a model to raise awareness of drug problems of youth in northeastern educational institutions. This research were quantitative research and qualitative research. The instruments used for data collection were a questionnaire, in-depth interviews, and focus group. The sample group used in this study consisted of 175 people. Statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The research results was that ($\bar{x} = 4.03$) the roles of moral teacher monks in drug-problem solving by raising awareness of youths in northeastern educational institutions were very high. Awareness of drugs the law of karma (reciprocal deeds), and maki friends. were found

Keywords: roles of moral teacher monks, drug problem, raising awareness, youth educational institutions.

บทนำ

ยาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่ที่สำคัญอย่างยิ่งของนานาประเทศที่จะป้องกันและปราบปรามให้หมดได้ในสังคมปัจจุบันโดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาภายใต้การบริหารประเทศที่ทุกยุคสมัยได้ตระหนักถึงการแก้ไขปัญหาด้านยาเสพติดเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งกล่าวได้ว่ายาเสพติดมีประวัติและความเป็นมายาวนาน อาจกล่าวได้ว่ามนุษย์ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาเป็นเวลาช้านาน ในปี 2553 คนไทยติดยาบ้ามากที่สุดในโลก เด็กที่อายุน้อยเริ่มติดยาเพิ่มขึ้นและปัจจุบัน กระทรวงสาธารณสุขได้เปิดเผยถึงสถานการณ์ยาเสพติดว่า การแพร่ระบาดในปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้นจากข้อมูลผู้เสพยาและติดยาเสพติด ที่เข้ารับการรักษาบำบัดเรื่องยาบ้ายังคงเป็นอันดับ 1 ตามด้วยกัญชาและยาไอซ์ จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบันในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแม้มีหลาย ๆ หน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหามีรูปแบบหลากหลายแตกต่างกันไปและถือเป็นภารกิจหลักของทุกสังคม หน่วยด้านพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่หลัก คือการอบรมสั่งสอนศาสนิกชนให้เป็นคนดี มีศีลธรรม เว้นจากความชั่ว ประพฤติดี เป็นบทบาทหรือหน้าที่หลักและอีกทั้งช่วยจรรโลงสังคม ดังนั้น ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจึงถือว่ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกร่วมโดยการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมพัฒนาจิตใจเยาวชนในสถานศึกษา ให้เยาวชนได้รู้จัก บาป บุญ คุณ โทษ ความดี ความชั่ว โดยเชื่อว่าเยาวชนในสถานศึกษาจะมีจิตสำนึกร่วมต่อผลที่กระทำโดยนำหลักธรรมคำสอนผ่านครูพระสอนศีลธรรมในการที่จะแก้ไขปัญหาแล้วก็จะเป็นผู้สามารถกลับตนกลับใจได้

จากปัญหาดังกล่าวที่ส่งผลกระทบต่อเยาวชนในสถานศึกษาซึ่งเป็นอนาคตของชาติในภายหน้า ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยการสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนใน

สถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยการนำหลักธรรมคำสอนผ่านครูพระสอนศีลธรรมในการที่จะแก้ไข
ปัญหาเสพติดด้วยการสร้างจิตสำนึกร่วมแก่เยาวชนในสถานศึกษาโดยมีพระสงฆ์เข้าไปในสถานศึกษา
เทศนาหรืออบรมสั่งสอนให้เยาวชนรับรู้ถึงพิษภัยของปัญหาเสพติด สั่งสอนให้เยาวชนในสถานศึกษาได้รับ
รู้ถึงบาป บุญ คุณ โทษอันเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในการสร้างจิตสำนึกต่อการแก้ไขปัญหาเสพติด
ให้แก่เยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างจิตสำนึกการแก้ไขปัญหาเสพติดยาเสพติดแก่เยาวชนใน
สถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือของครูพระสอนศีลธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยการสร้างจิตสำนึก
แก่เยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการสร้างเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ประชากร ได้แก่ ครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาที่เป็นพระภิกษุและสามเณร สังกัด
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ตำบลทุ่งแต้ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวนทั้งหมด 175 รูป โดยผู้วิจัยได้
นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) เพื่อเป็นการศึกษาบทบาทของครู
พระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยการสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนในสถานศึกษาภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนที่ 2 การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อเป็นการสัมภาษณ์ การวิจัยเชิง
สำรวจ (Survey Study) บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยการสร้างจิตสำนึก
แก่เยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างไร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาที่เป็นพระภิกษุและสามเณรในสังกัดวิทยาลัย
ศาสนศาสตร์ยโสธร ตำบลทุ่งแต้ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวน 9 รูป/คน

2) ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดยโสธร จำนวน 3 คน รวมประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 12 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จึงแยกกลุ่มตัวอย่างตามประชากรที่ศึกษาและกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ คือ ครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาที่เป็นพระภิกษุและสามเณร สังกัดวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ตำบลทุ่งแต้ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวนทั้งหมด 175 รูป โดยผู้วิจัยได้นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 175 รูป

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ มี 2 กลุ่ม ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ (1) ครูสอนศีลธรรม วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ตำบลทุ่งแต้ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวน 9 รูป/คน (2) ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดยโสธร จำนวน 3 คน

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารแนวคิดทฤษฎี และผลการวิจัยต่าง ๆ จากสถาบันการศึกษา สภาวิจัยแห่งชาติและจากห้องสมุดต่าง ๆ

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการออกแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติดที่มีต่อการสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทครูพระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติด

ตอนที่ 3 การสร้างจิตสำนึก

ตอนที่ 4 แนวทางการสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการแก้ไขปัญหาเสพติด

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ด้านคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์เจาะลึก แบบมีโครงสร้าง

2) การสนทนากลุ่ม เป็นขั้นตอนที่ทำให้การวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น

วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยการสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนในสถานศึกษา

2) กำหนดนิยามตัวแปรขอพบข้อหาและศึกษารายละเอียด

3) ร่างแบบสอบถามในแต่ละประเด็นและในแต่ละด้าน

4) นำร่างแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย

4.1 นำคำถามและเนื้อหาตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ลงความเห็นและให้คะแนนเพื่อใช้คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยคะแนนรายข้อที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ดังนี้

คะแนนเท่ากับ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

คะแนนเท่ากับ 0 เมื่อไม่แน่ใจหรือข้อคำถามมีลักษณะคลุมเครือไม่ชัดเจน

คะแนนเท่ากับ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

4.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี เพื่อทดสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม จำนวน 30 รูป

4.3 นำผลที่ได้จากการทดสอบมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ 0.967

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ไม่ได้ขอจริยธรรมในการวิจัย แต่ได้อธิบายให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัย ทั้งได้เก็บแบบสอบถามไว้เป็นความลับอีกด้วย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1) ชี้แจงให้กับผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูสอนศีลธรรมในสถานศึกษาในสังกัดวิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ให้เข้าใจในการตอบแบบสอบถามแล้วให้ตอบแบบสอบถามตามจำนวนของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2) เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนหลังกรอกข้อมูลเสร็จสิ้น

3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาแล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละ

2) วิเคราะห์บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยการสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิเคราะห์โดยหาเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกโดยการวิเคราะห์โดยหาเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการแก้ไขปัญหายาเสพติด วิเคราะห์โดยหาเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการลดละเลิกและแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยจิตสำนึกร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด วิเคราะห์โดยหาเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ จะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในรูปการพรรณนามาวิเคราะห์ (analysis description)

อภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน 175 รูป มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 122 รูป คิดเป็นร้อยละ 69.71 มีพรรษา ระหว่าง 6-10 พรรษา จำนวน 69 รูป คิดเป็นร้อยละ 39.42 สมณศักดิ์ พระครูสัญญาบัตร ชั้นโท จำนวน 49 รูป คิดเป็นร้อยละ 28.00 และมีตำแหน่งการปกครองระดับเจ้าคณะตำบล จำนวน 32 รูป คิดเป็นร้อยละ 18.28 บทบาทครูพระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติด พบว่า บทบาทพระสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) ประกอบด้วย 1) ด้านการเผยแพร่ พบว่า ด้านให้การอบรมสั่งสอนให้นักเรียนห่างไกลยาเสพติด เทศนาธรรมแก่พุทธบริษัทด้วยหลักอัมมาตธรรม ได้ยกตัวอย่างผลของยาเสพติดทุกครั้งที่เทศนาหรือบรรยายธรรม มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) 2) ด้านการส่งเสริมจริยธรรม พบว่า การส่งเสริมกิจกรรมก่อน-หลังการเรียนการสอนให้นักเรียนตระหนักรู้ภัยยาเสพติด พัฒนาสื่อการเรียนการสอนเน้นเปรียบเทียบผลกรรมดี กรรมชั่ว จัดกิจกรรมการเรียนการสอน มุ่งเน้นการป้องกันนักเรียนไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการศึกษาทุกระดับชั้น ส่งเสริมจิตสำนึกคุณค่าทางจิตใจให้กับนักเรียนให้กตัญญูรู้คุณด้านต่าง ๆ อบรมสั่งสอนให้นักเรียนอย่าหลงใหลในวัตถุสิ่งของ มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) 4) ด้านการปกครอง พบว่า การให้ข้อเสนอแนะความประพฤติของนักเรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เยี่ยมเยียนบ้านนักเรียนและพูดคุยกับผู้ปกครอง ส่วนให้คำแนะนำและส่วนร่วมกับฝ่ายปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงปัญหาเสพติด มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักนรินทร์ เหลืองอ่อน ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมจริยธรรม แก่นักเรียนในโรงเรียน ศึกษาเฉพาะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกผลการวิจัย พบว่า ประชากรที่ใช้ในการศึกษาที่เป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีจำนวน 88 รูป ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 48.9 มีพรรษาระหว่าง 1-10 พรรษา ร้อยละ 75.0 นอกจากนั้น พระครูวรดิตถานุกูต (สังเวช kevสโก) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อบทบาทครู

พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในด้านการเตรียมการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.45 ส่วนด้านการดำเนินการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 และการวัดผลและการประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 สำหรับนักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และเมื่อ 2. พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษาในด้านการเตรียมการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.03 ส่วนด้านด้านการส่งเสริมจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และด้านการศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99

2. บทบาทครูพระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติด บทบาทพระสงฆ์ พบว่า บทบาทพระสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.03$) ประกอบด้วย 1) ด้านการเผยแผ่ พบว่า ด้านให้การอบรมสั่งสอนให้นักเรียนห่างไกลยาเสพติด เทศนาธรรมแก่พุทธบริษัทด้วยหลักอัมมาตธรรม ได้ยกตัวอย่างผลของยาเสพติดทุกครั้งที่เทศนาหรือบรรยายธรรม มีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.05$) 2) ด้านการส่งเสริมจริยธรรม พบว่า การส่งเสริมกิจกรรมก่อน-หลังการเรียนการสอนให้นักเรียนตระหนักรู้ภัยยาเสพติด พัฒนาศีลธรรมการเรียนการสอนเน้นเปรียบเทียบผลกรรมดี กรรมชั่ว จัดกิจกรรมการเรียนการสอน มุ่งเน้นการป้องกันนักเรียนไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.11$) 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการศึกษาทุกระดับชั้น ส่งเสริมจิตสำนึกคุณค่าทางจิตใจให้กับนักเรียนให้กตัญญูรู้คุณด้านต่าง ๆ อบรมสั่งสอนให้นักเรียนอย่าหลงใหลสิ่งของ มีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$) 4) ด้านการปกครอง พบว่า การให้ข้อเสนอแนะความประพฤติของนักเรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เยี่ยมเยียนบ้านนักเรียนและพูดคุยกับผู้ปกครอง ส่วนให้คำแนะนำและมีส่วนร่วมด้วยฝ่ายปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงปัญหาเสพติด มีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.06$) สอดคล้องกับงานวิจัยของประสิทธิ์ อินทโชติ ได้วิจัยบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในจังหวัดชลบุรี พบว่า การมีบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การ มีบทบาทในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดจากจังหวัด/อำเภอ ส่วนด้านการแก้ไขปัญหาเสพติด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการมีบทบาทในเรื่องการให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในการแก้ไขปัญหาเสพติด

3. การสร้างจิตสำนึก แยกเป็นรายด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ด้านโทษของยาเสพติด พบว่า การส่งเสริมการออกกำลังกายหรือกิจกรรมร่วมเพื่อห่างไกลยาเสพติด นักเรียนตระหนักถึงโทษหรือพิษภัยปัญหาเสพติดร่วมกัน ส่วนกิจกรรมครอบครัวเป็นรากฐานการป้องกันปัญหาเสพติด มีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.02$) 2) ด้านกฎแห่งกรรม พบว่า จิตสำนึกของนักเรียนที่มีต่อเสพติดมีผลต่อร่างกาย จิตใจ และผู้เป็นทาสยาเสพติดจะทำให้พ่อแม่ญาติพี่น้องมีสีหน้าองไปด้วยน้ำตาเพราะกรรมที่ก่อไว้ เมื่อตกเป็นทาสยาเสพติดทำให้

เกิดความแตกต่าง ๆ ในสังคมต้องถูกจองจำตามโทษทัณฑ์ มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) 3) ด้านการควบคุมพบว่า การคบเพื่อนต้องคบทุกคนชีวิตจะรุ่งเรืองมีความสุขและเป็นที่ยอมรับในสังคม คนพาลแมนเข้าใกล้ยิ่งไม่ควรคบบัณฑิต ๆ พาไปหาผล มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุรเชษฐ์ เจริญสุข ได้ศึกษาเจตคติของผู้ปกครองต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดบ้านก้อง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีระดับเจตคติต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก การที่ผู้ปกครองมีระดับของเจตคติในระดับมากหรือมีเจตคติในด้านดีต่อบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของครูพระเองในด้านบุคลิกภาพ ด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาในทุกๆด้าน โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษา ตลอดถึงชุมชนสังคมและสิ่งแวดล้อม

4. แนวทางการสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) ดังนั้นการมีส่วนร่วมและการให้ความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จิตสำนึกแบบกิจกรรมกลุ่ม ค่ายคุณธรรมสามารถแก้ปัญหายาเสพติด ส่วนการสร้างกฎเกณฑ์หรือธรรมนูญนักเรียนแก้ไขปัญหายาเสพติด และการสอนศีลธรรมแบบประยุกต์เชิงปฏิบัติมีผลต่อจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหายาเสพติด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งทิพย์ กล้าหาญ และคณะ ได้ศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักพุทธธรรมในหมู่บ้านป่าไผ่ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า หลักธรรมสำคัญที่ชุมชนใช้ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ประกอบด้วย 1) หลักอริยสัจสี่ คือ การเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหายาเสพติด คิดค้นวิธีการแก้ไข และนำสู่การปฏิบัติรวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนา 2) หลักอปริหานิยธรรม คือ หลักการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มคณะ ซึ่งมีการรวมกลุ่มร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลแห่งการกระทำคือ ความเป็นปกติสุขในสังคม 3) หลักสามัคคีธรรม คือ การสร้างความร่วมมือ ประองตอง เกื้อกูลรักใคร่ เมตตาต่อกัน 4) หลักประโยชน์สามประการ ซึ่งเป็นฐานคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยประกอบด้วยหลักประโยชน์ในชาตินี้ (ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์) โดยเน้นให้คนในชุมชนดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม รู้จักการแสวงหาทรัพย์ การเก็บรักษาทรัพย์อย่างถูกวิธี หลักประโยชน์ในชาติหน้า (สัมปรายิกัตถประโยชน์) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาภาศิริ สุวรรณานนท์ และคณะ ได้วิจัยปัจจัยด้านบุคคลที่มีผลต่อการติดยาเสพติดซ้ำ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการบำบัดรักษาที่มีความหลากหลายมีความยืดหยุ่น เข้าถึงง่าย และการแบ่งประเภทของผู้บำบัดรักษาอย่างชัดเจน 2) ฐานสำคัญต่อกระบวนการบำบัดคือ ทศนคติหรือแนวคิดพื้นฐานในการทำงานด้านการบำบัดรักษาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดคือการบำบัดโดยให้ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดเป็นศูนย์กลาง (Client-centered approach) คนเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้รับโอกาสและได้รับการเสริมสร้างพฤติกรรมทางบวกอย่างเพียงพอ ผู้ติดยาเสพติดจะต้องยอมรับในการเปลี่ยนแปลงตนเองและเชื่อว่าไม่เหินห่างจากความพยายามของตนเองที่จะทำได้แม้ว่าจะต้องใช้เวลาอันยาวนานก็ตาม การบำบัดที่มีประสิทธิภาพควรมีความยืดหยุ่นเข้าถึงง่ายในกระบวนการบำบัดรักษาตั้งแต่การคัดกรองที่ลงไปไปยังพื้นที่เสี่ยงต่าง ๆ ผู้รับการบำบัดสามารถเลือกสถานที่บำบัดได้เองตามความสะดวกทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ รวมถึงการทำงานในพื้นที่มีการทำงานเป็นทีมอย่าง

ครบถ้วนทั้งทีมทางการแพทย์ ทีมทางสังคม และทีมทางกฎหมาย และการบำบัดรักษาที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับอายุ เพศ เชื้อชาติ และวัฒนธรรม ของผู้เสพยาเสพติด การดื่งศักยภาพและความถนัดของ บุคลากรของทุกหน่วยงานมาบูรณาการเพื่อประโยชน์สูงสุดในการบำบัด การวางแผนการบำบัดตาม คุณลักษณะและภูมิหลังของผู้เข้ารับการบำบัด การบำบัดมีวิธีการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับชนิดของยาเสพติด และบุคลิกภาพของผู้เสพ แก้ปัญหาต่างๆเป็นรายบุคคลควบคู่กับอาการติดยาเสพติดไปด้วย ได้แก่ การรักษา ทางการแพทย์ จิตวิทยาสังคม รวมทั้งการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการบำบัดรักษาในทุกระยะโดยการ ทำงานเป็นเครือข่ายที่มีการติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การสนับสนุน และการยอมรับของหน่วยงานภาคสังคมในการบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดเป็นการป้องกันการติดยาซ้ำและ เปิดโอกาสให้ผู้เสพสามารถกลับตัวเป็นคนดีของสังคมได้

5. ผลการการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม จำนวน 2 ด้าน คือ

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเพื่อตอบโจทย์และ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาประกอบเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยแยกตาม ประเด็นและลำดับความสำคัญ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านโทษของยาเสพติด 2) ด้านกฎหมาย และ 3) ด้านการควบคุม

ผลการสนทนากลุ่ม ข้อค้นพบในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 1) โทษของยาเสพติด 2) กฎหมาย และ 3) การควบคุม การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยค้นพบปัจจัยหรือข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่สามารถนำมา ประกอบเพื่อสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนในสถานศึกษาของครูพระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดยา เสพติดคือบทบาทของตนเอง บทบาทของครอบครัว บทบาทของโรงเรียน บทบาทของรัฐบาล

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยทำให้ทราบข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันอย่างลุ่มลึกตามการจัดการต่อ บทบาทครูพระสอนศีลธรรมในการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดด้วยการสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนในสถานศึกษาใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาแนวทางการทำงานให้มี ประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานศึกษาควรมีนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดเพื่อให้เด็กห่างไกลยาเสพติดมอบทุก ฝ่ายกำกับดูแลใกล้ชิดด้วยหลักคือ 1) ประสิทธิภาพ (effectiveness) 2) ประสิทธิภาพ (efficiency) 3) คุณภาพ (quality) และ 4) ความรับผิดชอบ (accountability)

2. รัฐบาลควรให้ความสำคัญและเร่งเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนต่าง ๆ เช่น บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดโดยการสนับสนุนให้เกิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ในรูปของเครือข่ายอาทิจการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายภาค ประชาชน

3. ควรมีนโยบายจัดตั้งศูนย์รับปรึกษาและให้ความช่วยเหลือผู้ต้องการห่างไกลหรือบำบัดเสพยา เสพติด ควรมีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่ทำงานบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดโดยตรงในทุกพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการนำนโยบายป้องกันยาเสพติดไปปฏิบัติเปรียบเทียบกับพื้นที่ระบอบในภาคอื่น ๆ ตามแนวทางการบริหารแบบธรรมาภิบาลในเชิงเปรียบเทียบ
2. ควรวิจัยแนวทางในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรของชุมชนต่าง ๆ ในการป้องกันยาเสพติดอย่างยั่งยืนด้วยการนำเอาความเชื่อในท้องถิ่น ค่านิยม วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการ
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรศึกษาและจัดสรรงบประมาณเพื่อทำโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดแบบบูรณาการ เช่น โครงการ 1 ตำรวจ 1 หมู่บ้าน 1 วัด และ 1 โรงเรียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยพฤติการณ์แนวทางการการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดเชิงเปรียบเทียบกับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีสภาพแวดล้อมและสถานที่ที่แตกต่างกัน สภาพปัญหาจึงความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจใช้หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการบำบัดยาซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการดำเนินการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาต่อไป
2. ควรวิจัยกระบวนการการมีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดของทุกส่วน เช่น ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ชุมชน สถานศึกษา ผู้ปกครอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- พระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ. (2554). *เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2554*. ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา. วันที่ 11 สิงหาคม 2554.
จาก <http://www.posttoday.com/social/royal>
- จิตยา สุวรรณชญ. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษา นโยบายสาธารณสุขมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทัดดาว ลออโรจน์. (2534). *การประเมินโครงการฝึกอบรมสตรีในด้านการป้องกันยาเสพติด*. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาชุมชน.
- ประเวศ วะสี. (2533). *ปัญหาวิกฤติด้านชนบทสู่ทางรอด*. กรุงเทพฯ: หมู่บ้าน.
- พระมหาคะนอง คำปิว. (2552). *ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ที่มีต่อการสอนธรรมศึกษาของครูพระ*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Reference

- Her Majesty Queen Sirikit Queen's address. (2011). *Royal birthday anniversary 12 august 2011 Dusidalai Hall, Chitralada Villa, 11 august 2011*.
from <http://www.posttoday.com/social/royal>
- Thittaya Suwannachata. (1984). *The Participation of people in social development*. Bangkok: Mahidol University Health Policy Education Center.

- Thaddao Laorroj. (1991). *Evaluation of training programs for women in drug prevention. Research Report*. Bangkok: Department of Community Development.
- Prawes Wasee. (1990). *The crisis in the countryside*. Bangkok: The Village.
- Pramaha Kanornng Kampiw. (2002). *The opinions of the students at Tungkor Wittaya school (wat bot) in the royal patronage. The teaching of the teacher education*. (independent study master's degree educational administration) Naresuan University.